Lesley Griffiths AS/MS
Y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd
Minister for Rural Affairs and North Wales, and Trefnydd

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Peredur Owen Griffiths AS
Cadeirydd
Pwyllgor Cyllid
Senedd Cymru
Caerdydd
CF99 1SN

7 Chwefror 2023

Annwyl Peredur,

Diolch i chi am Adroddiad y Pwyllgor Cyllid a gyhoeddwyd ar 27 Ionawr ynghylch Bil Amaethyddiaeth (Cymru) fel rhan o broses graffu Cyfnod 1.

Rwy'n ddiolchgar i'r Pwyllgor am ei ystyriaeth yn ystod proses graffu Cyfnod 1. Rwyf wedi ystyried adroddiad y Pwyllgor.

Gweler fy ymateb yn Atodiad 1 i'r set o argymhellion cyn y Ddadl ar yr Egwyddorion Cyffredinol sy'n rhan o Gyfnod 1, fel y gofynnwyd amdano yn argymhelliad 1.

Yn gywir

Lesley Griffiths

Lesley Griffiths AS/MS
Y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd
Minister for Rural Affairs and North Wales, and Trefnydd

Atodiad 1: Ymateb i adroddiad y Pwyllgor Cyllid ar Fil Amaethyddiaeth (Cymru) – 6 Chwefror 2023

Argymhelliad 1. Mae'r Pwyllgor yn argymell, yn unol â'r materion a godwyd yn ei lythyrau at y Prif Weinidog ar 16 Tachwedd a 19 Rhagfyr 2022, fod y Gweinidog yn darparu ymateb ysgrifenedig i'r argymhellion a nodir yn yr adroddiad hwn, cyn y ddadl Cyfnod 1.
Rwyf wedi cytuno i ddarparu ymateb ysgrifenedig i'r Pwyllgor cyn dadl Cyfnod 1 ar y Bil hwn. Fodd bynnag, hoffwn nodi fel yr amlinellwyd gan Brif Weinidog Cymru yn ei lythyr i'r Pwyllgor ym mis Rhagfyr, nid yw bob amser yn ymarferol i Weinidogion wneud hyn cyn dadl Cyfnod 1 pob Bil.
Argymhelliad 2. Mae'r Pwyllgor yn argymell y dylai Llywodraeth Cymru ddarparu dadansoddiad o'r costau sydd wedi'u cynnwys yn Opsiwn 3 o'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol sy'n ymwneud â chyllid cynllun datblygu gwledig, ac y caiff y wybodaeth hon ei chynnwys mewn Asesiad Effaith Rheoleiddiol wedi'i ddiweddaru yn dilyn trafodion Cyfnod 2.
Derbyn Roedd y Dadansoddiad Cost a Budd o gymorth yn y dyfodol yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol (RIA) yn hoelio sylw ar gostau a buddion darparu cymorth refeniw yn uniongyrchol i ffermwyr. O dan y system bresennol, y ddau beth sy'n cyfrannu fwyaf at hyn yw Cynllun y Taliad Sylfaenol a Glastir, sy'n gyfanswm o ryw £278 miliwn y flwyddyn. Roedd costau a buddion elfennau eraill o gymorth (megis Cyswllt Ffermio a'r Gwasanaeth Cysylltwyr Fferm) hefyd wedi'u cynnwys. Nid ydym yn cynnig arallgyfeirio cymorth ariannol oddi wrth ffermwyr. Nid yw'r £278 miliwn yn rhagfynegiad nac yn warant o lefelau cyllid yn y dyfodol, bydd yn dibynnu ar setliadau ariannol Trysorlys Ei Fawrhydi a phroses cyllideb Llywodraeth Cymru. Mae'n anodd bod yn sicr ynghylch faint yn union bydd y gyllideb yn y dyfodol ar gyfer cymorth amaethyddol y tu hwnt i dymor Senedd hon y DU. Rydym yn derbyn yr argymhelliad i ychwanegu rhagor o wybodaeth yn ymwneud ag elfennau'r Rhaglen Datblygu Gwledig nad ydynt wedi'u cynnwys yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol, er gwybodaeth yn dilyn Cyfnod 2.
Argymhelliad 3. Mae'r Pwyllgor yn argymell bod y Gweinidog yn ymgymryd â gwaith modelu i amcangyfrif cost flynyddol y cynllun Rheoli Tir yn Gynaliadwy sy'n dibynnu ar y nifer wahanol sy'n cymryd rhan yn ôl mathau gwahanol o ffermydd,

ac y caiff y wybodaeth hon ei chynnwys mewn Asesiad Effaith Rheoleiddiol wedi'i ddiweddaru yn dilyn trafodion Cyfnod 2.

Derbyn mewn Egwyddor

Mae'r RIA yn ymdrin â'r holl ddarpariaethau ym Mil Amaethyddiaeth (Cymru). Nid yw'n RIA ar gyfer y Cynllun Ffermio Cynaliadwy (SFS). Mae Opsiwn 3 o'r Dadansoddiad Cost a Budd ar gyfer cymorth yn y dyfodol yn hoelio sylw ar gostau a buddion deddfwriaeth i gyflwyno cymorth sy'n gyson â'r cynllun Rheoli Tir yn Gynaliadwy (SLM). Nid yw'r Bil yn diffinio mecanweithiau cyflenwi cynlluniau yn y dyfodol.

Mae'r SFS arfaethedig wrthi o hyd yn cael ei ddatblygu. Rydym yn ddiweddar wedi cwblhau'r arolwg, y gweithdai a'r cyfweliadau a oedd ail ran y broses cyd-ddylunio'r SFS a bwriedir cyhoeddi adroddiad llawn ddechrau 2023. Bydd y gwaith modelu amgylcheddol ac economaidd gan fy swyddogion hefyd yn llywio dyluniad y cynllun arfaethedig terfynol.

Rwyf wedi ymrwymo i ymgynghori ar y cynllun arfaethedig terfynol ddiwedd y flwyddyn. Byddwn yn cyhoeddi ystod o dystiolaeth yn ymwneud â'n hasesiad o'r cynllun a'r allbynnau y disgwyliwn eu cyflawni. Ni fydd yr amserlenni arfaethedig ar gyfer yr ymgynghoriad a gwaith modelu'r SFS yn caniatáu inni gynnwys gwybodaeth ychwanegol mewn RIA diwygiedig ar ôl trafodion Cyfnod 2.

Argymhelliad 4. Mae'r Pwyllgor yn argymell bod y Gweinidog yn ailasesu'r costau heb eu meintioli, ac yn defnyddio profiad blaenorol i ddarparu dadansoddiad sensitifrwydd i ddangos yr ystod bosibl o gostau, ac y caiff y wybodaeth hon ei chynnwys mewn Asesiad Effaith Rheoleiddiol wedi'i ddiweddaru yn dilyn trafodion Cyfnod 2.

Derbyn mewn Egwyddor

Lle bo'n bosibl, mae'r RIA wedi meintioli'r costau disgwyliedig sy'n gysylltiedig â'r darpariaethau yn y Bil.

I rai o'r pwerau sy'n cael eu cymryd yn y Bil nid yw'n bosibl mesur costau, er enghraifft, ni allwn wybod pryd y gallai argyfwng ddigwydd, nac ar ba raddfa, felly ni allwn gynllunio ar gyfer yr holl gostau disgwyliedig. Ceir esboniad llawnach isod.

Ymyrryd mewn Marchnadoedd Amaethyddol:

Ni wyddys sut mae cyfrifo costau ar gyfer y cynnig hwn oherwydd mai natur y pwerau arfaethedig hyn yw ymateb mewn argyfwng. Nodir dwy enghraifft o gynlluniau

ymyrryd blaenorol yn y farchnad isod, ond efallai nad yw'r rhain yn adlewyrchu cost unrhyw gynlluniau yn y dyfodol.

Yn 2020, lansiwyd cynllun i gefnogi'r sector llaeth pan orfododd pandemig Covid-19 y sefydliadau lletygarwch i gau. Er i'r cynllun hwn ddefnyddio pwerau dan Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006, fe'u defnyddiwyd mewn ffordd debyg i sut y gellid defnyddio'r pwerau arfaethedig. O dan y cynllun hwn, cafodd £1,018,500 ei dalu i ffermwyr llaeth Cymru sydd, o'i addasu ar gyfer chwyddiant, yn cyfateb i £1,182,000 ym mhrisiau 2022.

Yn y cyfnod 2011-2021, lansiwyd dau gynllun ymyrryd mewn argyfwng, er mwyn cefnogi'r sector llaeth. Daeth un ar ffurf cefnogaeth ar draws yr UE yn 2016, a oedd mewn ymateb i galedi a achoswyd gan ddiwedd cwotâu llaeth, gwaharddiad Rwsia ar fewnforion bwyd yr UE a phrisiau olew isel.

Dylid nodi efallai na fydd y cynllun hwn yn adlewyrchu'n uniongyrchol y math o gynllun sy'n bosibl o dan y pwerau arfaethedig ar gyfer amodau eithriadol yn y farchnad yn y Bil Amaethyddiaeth (Cymru), gan iddo gael ei gynnig fel set ehangach o gymorth gan yr UE i'r sector llaeth. O dan gynllun 2016, dyrannwyd €30,195,996 i'r DU o dan y mesur ymyrryd mewn argyfwng hwn. Ar y pryd, amcangyfrifodd swyddogion y byddai'r cymorth i Gymru tua £3.2 miliwn. Wedi ei addasu ar gyfer chwyddiant, yn 2022 byddai hyn werth £4 miliwn.

Safonau Marchnata/ Dosbarthu Carcasau:

Nid oes unrhyw gostau ariannol rhagweladwy oherwydd nid oes gan Lywodraeth Cymru unrhyw gynlluniau ar hyn o bryd i ddefnyddio'r pwerau arfaethedig i ddiwygio safonau marchnata yn y cyfnod amser a bennir.

Tenantiaethau:

Mae'n anodd iawn amcangyfrif costau a buddion gydag unrhyw sicrwydd gan fod pob cytundeb tenantiaeth amaethyddol yn gontract preifat unigryw ac mae manylion y cynlluniau cymorth ariannol y mae'r darpariaethau'n berthnasol iddynt eto i'w cwblhau. Mae'n anodd amcangyfrif faint o denantiaid amaethyddol all elwa ar y darpariaethau pan gânt eu gweithredu. Fodd bynnag, rydym yn rhagweld mai gwir fudd y cynnig fydd cymell tenantiaid a landlordiaid i ddod i gytundeb drwy drafod er mwyn osgoi costau datrys anghydfod.

Gall tenantiaid sy'n defnyddio'r darpariaethau yn llwyddiannus i amrywio cyfyngiadau (pan gaiff eu gweithredu) dderbyn buddion ariannol uniongyrchol o gael mynediad at gynlluniau cymorth ariannol. Gallai hyn hefyd fod o fudd i'r landlord lle mae cynlluniau'n helpu i gynyddu effeithlonrwydd a chynhyrchiant fferm drwy wneud y tenant yn fwy cadarn yn ariannol ac yn llai tebygol o fynd i mewn i

ôl-ddyledion rhent. Fodd bynnag, mae’n amhosibl ei feintioli oherwydd bydd yn wahanol ym mhob achos.

Coedwigaeth:

Fel yr amlinellir yn fanylach yn Argymhelliad 6, y costau tebygol a nodwyd yn yr RIA oedd y rhai y gellid eu hadnabod a'u cytuno ar y cyd â'r Grŵp Rhanddeiliaid Darpariaeth Coedwigaeth. Roedden nhw hefyd yn cytuno na ellid mesur nifer o gostau heblaw mewn enghreifftiau unigol fel y nodir yn nhestun yr RIA. Nid oedd dim profiadau blaenorol i dynnu arnynt yn ymwneud â'r pwerau newydd a gynigiwyd.

Cynigir bod amlder achosion a chostau real cysylltiedig yn cael eu harchwilio fel rhan o'r adolygiad ôl-weithredu sydd i'w gynnal o fewn 3 blynedd i gychwyn y pwerau newydd hyn. Bydd hyn yn cynnig gwell dealltwriaeth o weithrediad y pwerau a'r costau sy'n gysylltiedig â hyn.

Ymyrryd Cyhoeddus a Chymorth Storfeydd Preifat:

Mae Llywodraeth Cymru yn bwriadu diwygio deddfwriaeth Cymorth Ymyrraeth Gyhoeddus a Chymorth Storfeydd Preifat (PSA), gan ddod ag Ymyrraeth Gyhoeddus orfodol i ben a gwneud diwygiadau i sut mae Cymorth Storfeydd Cyhoeddus yn cael ei llywodraethu. Mae'r newidiadau hyn yn adlewyrchu'r rhai sy'n cael eu gwneud gan Lywodraeth y DU ar gyfer Lloegr ac yn defnyddio pwerau i Weinidogion Cymru yn Neddf Amaethyddiaeth 2020.

Anaml y defnyddir y cynlluniau hyn sy'n gweithredu'n effeithiol pan gânt eu cymhwyso ar draws marchnad y DU, oherwydd y ffaith nad yw'r fanyleb a/neu drothwyon pris yn cael eu bodloni'n aml.

Mae swyddogion ar hyn o bryd yn asesu'r goblygiadau a lle bo'n briodol byddant yn diweddaru'r RIA.

Argymhelliad 5. Mae'r Pwyllgor yn argymell y bydd Llywodraeth Cymru yn sicrhau y bydd y Senedd yn cael cyfle i graffu ar yr Asesiad Effaith Economaidd a chyflwyno ei barn.

Derbyn

Bydd y dadansoddiad economaidd terfynol yn cael ei gyhoeddi ochr yn ochr ag amrywiaeth o dystiolaeth arall i gefnogi ein cynigion, fel rhan o'r ymgynghoriad arfaethedig yn 2023 ar y Cynllun Ffermio Cynaliadwy (SFS). Rhagwelaf y bydd y gwaith hwn yn amcangyfrif effaith economaidd yr SFS arfaethedig ar sector ffermio Cymru.

Byddaf yn sicrhau bod yr adroddiad terfynol ar ddadansoddiad economaidd y SFS arfaethedig ar gael i'r Senedd i graffu arno.
Argymhelliad 6. Mae'r Pwyllgor yn argymell bod Llywodraeth Cymru yn gwneud rhagor o waith i asesu'r gost i'r sector preifat sy'n ymwneud â choedwigaeth ac yn darparu dadansoddiad sensitifrwydd i ddangos yr ystod bosibl o gostau, ac y caiff y wybodaeth hon ei chynnwys mewn Asesiad Effaith Rheoleiddiol wedi'i ddiweddaru yn dilyn trafodion Cyfnod 2.
Gwrthod Nid yw'n bosibl darparu ystod bosibl o gostau i'w cynnwys yn yr RIA. Y costau a'r buddion tebygol a nodwyd yn yr RIA oedd y rhai y gellid eu hadnabod ac fe'u cytunwyd ar y cyd â'r Grŵp Rhanddeiliaid Darpariaeth Coedwigaeth a oedd yn cynnwys cynrychiolwyr o'r sectorau coedwigaeth a chadwraeth. Ni ellid meintioli nifer o gostau heblaw mewn achosion enghreifftiol unigol fel y nodir yn yr RIA. Mae costau heb eu meintioli eisoes yn rhan o batrwm arferol o gynllunio'r ffordd y caiff coedwigoedd eu rheoli, gan ganiatáu hyblygrwydd o amgylch gweithrediadau cwympo coed lle mae rheidrwydd yn codi e.e. stopio oherwydd amodau tir gwlyb anaddas neu bresenoldeb annisgwyl aderyn o dan Atodlen 1 i Ddeddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981. Mae'r rhain yn unol â Safon Coedwigaeth y DU y mae'n rhaid i bob trwydded torri coed gydymffurfio â nhw. Bydd yr amodau arfaethedig yn amrywio o amodau llinell sylfaen i amodau penodol neu bwrpasol yn dibynnu ar amgylchiadau'r safle. Nod amodau llinell sylfaen yw ffurfioli cydymffurfiaeth â deddfwriaeth amgylcheddol arall o fewn y system drwydded cwympo coed. O'r herwydd, ni ragwelir unrhyw gostau ychwanegol i'r sector preifat a fydd yn uwch na'r hyn sy'n bodoli eisoes. O ran amodau safle-benodol neu bwrpasol lle mae potensial am gostau ychwanegol, mae darparu ystod o gostau ystyrlon yn anodd iawn. Mae hyn oherwydd y tebygolrwydd anhysbys o wahanol achosion yn codi yn dibynnu ar ffactorau amrywiol iawn megis graddfa gweithrediadau, oed a rhywogaethau coed sy'n cael eu cwympo, amodau'r safle unigol a'r sensitifrwydd amgylcheddol sy'n bresennol. Mae'r ffactorau amrywiol iawn hyn hefyd yn effeithio ar amcangyfrif ystod o gostau i'r sector preifat ar gyfer diwygio/atal/dirymu trwyddedau ac unrhyw iawndal

cysylltiedig. Nodir bod disgwyl i achosion o waharddiad a dirymu fod yn brin iawn, fel dewis olaf lle na all cytundeb neu welliant fynd i'r afael â'r mater. Felly, nid yw'n bosibl darparu ystod bosibl o gostau i'w cynnwys yn yr RIA. Cynigir bod amlder achosion a chostau real cysylltiedig yn cael eu harchwilio fel rhan o'r adolygiad ôl-weithredu sydd i'w gynnal o fewn 3 blynedd i gychwyn y pwerau newydd hyn. Bydd hyn yn cynnig gwell dealltwriaeth o weithrediad y pwerau hynny a'r costau dan sylw.
Argymhelliad 7. Mae'r Pwyllgor yn argymell, fel rhan o'r adolygiad ôl-weithredu, fod y Gweinidog yn meintioli'r manteision sy'n codi o'r Bil.
Derbyn Mae'r Bil yn cynnwys set o ofynion monitro ac adrodd cynhwysfawr fel y nodir isod. Bydd adroddiad ariannol blynyddol ar gynlluniau sydd ar waith o dan y Pŵer i Ddarparu Cymorth yn amlinellu'r holl wariant ariannol o'r holl gymorth a ddarperir yn ystod y cyfnod dan sylw. Bydd yr adroddiad hwn hefyd yn darparu gwybodaeth am nifer y cynlluniau a'u proffiliau ariannol cyfatebol am y cyfnod. Mae'n rhaid cwblhau Adroddiad Effaith o bryd i'w gilydd i asesu effaith yr holl gymorth sy'n cael ei ddarparu. Nid yn unig y bydd hyn yn darparu mecanwaith atebolrwydd priodol, mae hefyd yn fodd o fesur yn erbyn y dibenion y rhoddir cymorth ar eu cyfer ac asesiad o'r cyfraniad cefnogol tuag at gyflawni amcanion SLM. Bydd hyn yn ffurfio sylfaen dystiolaeth bwysig a pharhaus ar gyfer datblygu polisi yn y dyfodol. Yn ogystal, mae gofynion adrodd ar gyfer y cynnydd a wnaed yn erbyn amcanion SLM, lle bydd dangosyddion a thargedau yn cael eu gosod i fesur cynnydd yn erbyn amcanion SLM. **Coedwigaeth:** Bydd fy swyddogion yn cynnal adolygiad ôl-weithredu'r ddeddfwriaeth o fewn 3 blynedd i gychwyn y diwygiadau i Ddeddf Coedwigaeth 1967. Byddwn ni'n gweithio gyda Cyfoeth Naturiol Cymru a rhanddeiliaid i gytuno ar gasgliad o ddata perthnasol ar ôl cychwyn er mwyn monitro effaith y darpariaethau coedwigaeth o fewn y Bil.
Argymhelliad 8. Lle y bo'n bosibl, dylid cael synergedd rhwng y system TG bresennol a’r un newydd a gaiff ei datblygu i gefnogi ceisiadau ar-lein a rheoli contractau o dan y Bil. Mae'r Pwyllgor yn argymell bod y Gweinidog yn rhoi rhagor

o fanylion am gostau'r system ar ôl i'r asesiad o’r opsiynau gael ei gwblhau, ac y caiff y wybodaeth hon ei chynnwys mewn Asesiad Effaith Rheoleiddiol wedi'i ddiweddaru yn dilyn trafodion Cyfnod 2.
Derbyn Bydd rhagor o fanylion am y costau datblygu TG yn cael eu darparu mewn fersiwn wedi’i diweddaru o’r RIA yn dilyn trafodion Cyfnod 2. Amcangyfrifon fydd y costau hyn yn seiliedig ar ein hasesiad cychwynnol o opsiynau sy'n ymwneud â chyflwyno cynigion dylunio'r cynllun presennol.
Argymhelliad 9. Mae'r Pwyllgor yn argymell bod proses ymgeisio'r cynllun Rheoli Tir yn Gynaliadwy i ffermwyr neu fusnesau fferm yn hawdd ei defnyddio ac yn lleihau'r adnoddau sydd eu hangen i wneud cais am y rhaglen drwy gysyniadau megis gwybodaeth wedi’i llenwi ymlaen llaw.
Derbyn Mae sicrhau bod y broses ymgeisio yn hawdd ei defnyddio a bod angen cyn lleied ag adnoddau â phosibl yn egwyddor dylunio bwysig a fydd yn cael ei mabwysiadu lle bynnag y bo hynny’n bosibl.
Argymhelliad 10. Mae'r Pwyllgor yn argymell y dylai'r Gweinidog roi eglurhad mewn perthynas â’r £2.8 miliwn mewn costau ychwanegol a ysgwyddir gan Cyfoeth Naturiol Cymru ac a fydd cyllid ychwanegol ar gael gan Lywodraeth Cymru neu a ddisgwylir i Cyfoeth Naturiol Cymru amsugno'r costau hyn yn ei gyllideb bresennol.
Derbyn Mae'r costau a briodolir i Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) yn amcangyfrifon dangosol ac nid yn rhagfynegiadau. Ar hyn o bryd, mae fy swyddogion yn gweithio gyda CNC i benderfynu pa gostau a fydd yn ymddangos ymhellach ymlaen, os o gwbl, y gellir eu gwireddu o ganlyniad i gynlluniau SLM yn y dyfodol. Wrth inni ddechrau trosglwyddo i gynlluniau SLM yn y dyfodol, byddaf yn gweithio i sicrhau bod unrhyw gostau yn y dyfodol sy'n deillio o weithredu'r ddeddfwriaeth hon yn cael eu hystyried yn llawn. Bydd y gwaith o gefnogi'r ffordd y caiff y Cynllun Ffermio Cynaliadwy ei gyflawni yn cael ei gytuno rhwng CNC a Llywodraeth Cymru.